

ένα
λεξικό
για το
κουτσομπολιό

λέξεις
εκφράσεις
ιδιωματισμοί

σημείωμα

Η πληθώρα των λέξεων και εκφράσεων που διαθέτει η ελληνική γλώσσα, αποδεικνύει πως δεν είναι απλά μια πράξη περιέργειας, αντιθέτως αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής κουλτούρας.

Το λεξικό για το κουτσομπολιό αποτελεί μια προσπάθεια καταγραφής 100 λημάτων γύρω από το φαινόμενο του κοινωνικού σχολιασμού. Περιλαμβάνει λέξεις, εκφράσεις και ιδιωτισμούς που συναντώνται κυρίως στον προφορικό λόγο.

- εκφράσεις, ήτοι στερεότυπες ενώσεις από δύο ή περισσότερες λέξεις, που απλώς έχουν τυποποιηθεί, αλλά παραμένουν κοντά στην πραγματική σημασία των λέξεων που τις συντελούν.

- ιδιωτισμοί, κάθε γλωσσικό στοιχείο (φωνητικό, γραμματικό, συντακτικό, λεξιλογικό) που αναφέρεται σε γλωσσικό ιδίωμα ή διάλεκτο της Ελληνικής.

ακούγεται, πληροφορούμαι, μαθαίνω έμμεσα

«άκου να δεις τι έμαθα», συχνά προλογίζει μια φήμη ή κουτσομπολιό

«ακουστικά / ψιθυριστά λόγια», κουτσομπολιό που διαδίδεται σιγά-σιγά, υπονοούμενα που κυκλοφορούν

«ακούω να λένε...», συχνά προλογίζει μια φήμη ή κουτσομπολιό

«από στόμα σε στόμα», για κάτι που διαδίδεται προφορικά

«ας πούμε για να μην αργούμε», συχνά προλογίζει μια φήμη ή κουτσομπολιό

«ας τα πούμε μεταξύ μας», συχνά προλογίζει μια φήμη ή κουτσομπολιό

«αυτί της γης», αυτός που μαθαίνει γρήγορα τα νέα με λεπτομέρειες

«βγάζει κουσούρια», σχολιάζει αρνητικά ή δυσφημιστικά για τρίτους

γλωσσοκοπάννα, αυτή που δε βάζει γλώσσα μέσα, δεινή κουτσομπόλα

γλωσσοφάς / γλωσσοφάγα / γλωσσοκοπά, (Ηπειρος, Θεσσαλία) άτομο που μιλάει αρνητικά για τρίτους

«γυρίζει τα λόγια», διαστρεβλώνει ή αναπαράγει κουτσομπολιό

«δεν κρατάει μυστικό», για κάποιον

που μεταφέρει κουτσομπολιά

«έβγαλε βρώμα», (λαϊκό) σκόπιμη διάδοση μιας κακοήθους ή ψευδούς φήμης

«ελεύθερη ραδιοφωνία», αυτός που δεν κρατάει κανένα μυστικό

«εφημερίδα της γειτονιάς», αυτός που μαθαίνει τα πάντα πρώτος και τα μεταδίδει στους υπόλοιπους

«έχει μακρύ λαρύγγι», δεν κρατάει μυστικά

«κάθεται και γλείφει τη γλώσσα του», μιλάει συνέχεια, κουτσομπολεύει

θάβω, το να μιλάς πολύ άσχημα για κάποιον πίσω από την πλάτη του

«κάνει σουσουρο», προκαλεί κουτσομπολιά

«κάνει λακριντί», φλυαρία, κουβέντα για τρίτους

κατινάκι / κατίνα, (λαϊκό) άτομο που κάνει ανούσια κουτσομπολιά

κατινάζ, ομαδικό κουτσομπολιό

κατινιές, (λαϊκό) ανούσιες, κουτσομπολιστικές συμπεριφορές

κατσικά, (Κρήτη & Δωδεκάνησα) γυναίκα που κουτσομπολεύει πολύ

κασμέρι, (Κοζάνη) κοροϊδία, κουτσομπολιό, αστείο, περιγέλιο,

κουβέντα που λέγεται για να περάσει η ώρα

κλώσσα / κλωσσαριά, (λαϊκό) η κουτσομπόλα γυναίκα

«κονταίνουν τα πόδια του, μακραίνει η γλώσσα του», οι μεγάλοι άνθρωποι που περιορίζονται στο σπίτι ή τη γειτονιά και αρχίζουν να ασχολούνται υπερβολικά με τις ζωές των άλλων / για ανθρώπους που χάνουν την ισχύ τους και προσπαθούν να επιβληθούν μέσω της ίντριγκας και του κουτσομπολιού

«κουβέντες της πλατείας / του καφενείου», καθημερινό κουτσομπολιό

«κουβέντες του καφενείου», φλύαρα σχόλια, χωρίς σοβαρότητα

«κουβεντιάζει για τους άλλους», γενική φράση που δηλώνει κουτσομπολιό

κουβεντολόι, συζήτηση, ελαφριά κουβέντα, που κρατάει πολλή ώρα

κουσέλης, (Κέρκυρα & Επτάνησα) κουτσομπολιό / κακολογία

κουσελιάρης, (Κέρκυρα & Επτάνησα) κουτσομπόλης / κακολόγος / συκοφάντης

κουσκουσέδες, (Πελοπόννησος) μικροκουβέντες, φλυαρίες, συζητήσεις για άλλους

κουτσομπολιτζής / κουτσομπόλα,

(λαϊκό) ο κλασικός όρος για τον κουτσομπόλη

κουσκούς, η κακογλωσσία, το κουτσομπολιό, η φλυαρία

κουσκουσούρης, κουτσομπόλης

κυρα-Περμαθούλα, αργόσχολη και κουτοπόνηρη Ελληνίδα νοικοκυρά με διάθεση κουτσομπολιού

κυράτσα, (λαϊκό) κουτσομπόλα, φλύαρη, φωνακλού, φασαριόζα

λαλιά / λαλιάρης, (Μακεδονία & Θράκη) αυτός που μιλάει πολύ και συχνά διαδίδει φήμες

«λένε και ξαναλένε...», υπονοεί φήμες ή συνεχείς κουβέντες για άλλους

«λένε κι ακούγονται», για φήμες και κουτσομπολιά που κυκλοφορούν

λεσές, (Μικρασία) αργόσχολος που κουτσομπολεύει

«λόγια πίσω από την πλάτη», σχόλια για κάποιον που δεν είναι παρών

«λόγια της κακιάς ώρας», κουβέντες χωρίς ουσία, συχνά κακοτροπάρετες

«λόγια του αέρα», φήμες χωρίς βάση, συχνά κουτσομπολιστικές

«λύνεται η γλώσσα μου», όταν κάποιος που κρατούσε μυστικά

αρχίζει να τα αποκαλύπτει

«μαζί με τον καφέ», αναφορά στις κουβέντες που συνοδεύουν την κοινωνική ζωή, συνήθως με κουτσομπολιά

μαϊντανός, (Στερεά Ελλάδα & Αττική) αυτός που μπλέκεται σε όλα και ξέρει τα πάντα για όλους

μαχαλόμαγκας / μαχαλιώπισσα, (Αθήνα & Πειραιά) αυτός/αυτή που ασχολείται με τα νέα της γειτονιάς

ματατζής, (λαϊκό) αυτός που μαρτυρά

«μεταξύ τυρού και αχλαδιού», (γαλλική έκφραση «entre la poire et le fromage») για ευκαιριακή και όχι διεξοδική συζήτηση ενός σοβαρού θέματος, έπειτα από ένα πλούσιο γεύμα υπό την επίβλεψη ποτού και φαγητού

«με το αυτί στο καφενείο», παρακολουθεί τα νέα και τα μεταφέρει

«με το αυτί στο χωριό / στη γειτονιά», υποδηλώνει ότι κάποιος μαθαίνει νέα και τα μεταφέρει

μιλητάρι, (λαϊκό) άσκοπη κουβέντα, φήμη, σχόλια που λέγονται από στόμα σε στόμα

μουρμουρης / μουρούρα, (Νησιά Αιγαίου & Ήπειρος) αυτός που γκρινιάζει ή λέει συνέχεια ιστορίες για τους άλλους

μουρμουρίζει, σχολιάζει κρυφά, συνήθως με αρνητικό χρώμα

μπαρούφας, (Θράκη & Βόρεια Ελλάδα) αυτός που λέει ανοησίες ή φήμες χωρίς βάση

μπιρι-μπιρι, ανούσιες κουβέντες που αφορούν τρίτους

μπλα-μπλα, φλυαρία με σκοπό να σχολιάσει τρίτους

μπλαμπλάς, (Στερεά Ελλάδα & Αττική) φλύαρος που δεν κρατάει μυστικά

μπούρου-μπούρου, ανούσιες, συνεχιζόμενες κουβέντες που πολύ συχνά περιλαμβάνουν και κουτσομπολιά

ξεκατινιάζω, φέρομαι κατινίστικα κουτσομπολεύοντας και κακολογώντας

ξομπλιάζω, (λαϊκό) κουτσομπολεύω, κακολογώ

πάρλα, χαλαρή κουβέντα με κουτσομπολιά

παρλαπίπας, (Νησιά Αιγαίου & Κρήτη) φλύαρος, που λέει ιστορίες και κουτσομπολιά

«περνάω γενές δεκατέσσερις», εκτενές κουτσομπολιά που εξετάζει κάθε λεπτομέρεια της ζωής κάποιου

πετέγολο, (Κέρκυρα) κουτσομπολιά

«πήρε φωτιά το χωριό», ξέσπασε μεγάλο κουτσομπολιά

«πιάνει κουβέντα και πετάει τη λάσπη», λέει κακοπροαίρετα σχόλια για άλλους

ραδιοαρβύλα, (λαϊκό) φήμη χωρίς βάση

ρόιτερ, ο υπερβολικά κουτσομπόλης άνθρωπος

σιγανοπαπαδιά, αυτός που φαίνεται χαμηλών τόνων, αλλά στην πραγματικότητα κάνει το χειρότερο κουτσομπολιά

σκανδαλολογία, συνεχής συζήτηση περί σκανδάλων, ιδίως από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

σουσουράδα, (λαϊκό) γυναίκα που μπλέκεται στα κουτσομπολιά και τα μεταφέρει

«σουσουρίζουν τα χωριά / οι γειτονίες», φήμες που κυκλοφορούν στην κοινότητα

σούσουρο / σούσου, ψιθυρίζω, κάνω φασαρία με λόγια, κουτσομπολιά που ξεσηκώνουν κόσμο

«στα καφενεία γυρίζει η γλώσσα», αναφέρεται στο κουτσομπολιά που λέγεται στα καφενεία

«στήνω αυτί», όταν προσπαθώ να ακούσω κρυφά μια συζήτηση

«στήνω λαϊκό δικαστήριο», μια ομάδα ανθρώπων που κατακρίνει κάποιον απόντα

«στο καφενείο λέγονται», αναφορά στις κουβέντες που συνοδεύουν την κοινωνική ζωή, συνήθως με κουτσομπολιά

«τα δίνει και τα ξαναδίνει», επαναλαμβάνει κουτσομπολιά ή φήμες

«τα λέει και τα ξαναλέει», για κάποιον που φλυαρεί συνεχώς για τους άλλους

«το λένε οι γύρω», φήμη ή κουτσομπολιά από την κοινότητα

«το 'μαθε η κουστή Μαρία», το έμαθαν όλοι

«τον περνάω από κόσκινο», εξετάζω και σχολιάζω κάθε λεπτομέρεια της ζωής κάποιου

«τον πιάνω στο στόμα μου», κακολογώ κάποιον

«του έτρεξαν τα λόγια», άρχισε να λέει φήμες ή κουτσομπολιά

φαρμακόγλωσσος, αυτός που διαδίδει κακεντρεχείς φήμες

φαρμακομύτης, αυτός που μιλά με κακεντρεχεία για κάποιον

«φέρνει τα νέα», υπονοεί ότι μεταφέρει κουτσομπολιά από άλλους

«φέρνει το τσάι από τις Ινδίες»,
(αγγλοσαξονικό «spilling the tea»)
όταν κάποιος φέρνει πολύ ζουμερά
νέα

«φέρνει σάλτσα στα νέα»,
προσθέτει σχόλια ή υπερβολές στις
φήμες

«φέρνω / μαθαίνω τα νέα»,
κυριολεκτικά να κουτσομπολεύεις

φημολογείται, κυκλοφορεί φήμη,
ακούγεται

φλυαράς, (Κεντρική Ελλάδα) αυτός
που μιλάει ασταμάτητα, συχνά για
τρίτους

ψιθυρίζεται, για φήμη που διαδίδεται
από στόμα σε στόμα, χωρίς να
συζητιέται φανερά ή δημόσια

βιβλιογραφία

Η Πύλη για την ελληνική γλώσσα, https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CE%BA%CE%BF%CF%85%CF%84%CF%83%CE%BF%CE%BC%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%8C.

Γεώργιος Μπαμπινιώτης, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, β' έκδοση,
2002.

«κουτσομπολιό», *SLANG.gr*, <https://www.slang.gr/lemma/2862-koutsompolio>.

Χρυσούλα Τσούτσικα
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

